

A.van der Plaats, *Geriatricie, een spel van evenwicht*. Een theoretische bijdrage aan de zorg voor langdurig zieke ouderen. (Oorspronkelijk proefschrift.) 223 bl., fig. Van Gorcum/Dekker & van de Vegt, Assen 1994. ISBN 90-232-2959-2. Prijs: ingen. f 45,-.

De auteur geeft antwoord op de vraag: 'Welk concept kan als theoretisch kader dienen om veroudering en chronische ziekte zodanig te beschrijven, dat uitgangspunten voor de geriatrische zorg kunnen worden geformuleerd?' Daarbij is een synthese tot stand gebracht van somatische, psychische, functionele en sociale aspecten, zoals die een rol spelen bij geriatrische patiënten.

Kern is de synthese tussen homeostase en systeemleer. De vraag is of de vooronderstelling in hoofdstuk 3 geheel terecht is. Gesteld wordt dat het begrip ziekte in de geneeskunst fragmentarisch wordt uitgewerkt, waarbij de nadruk nagenoeg alleen ligt op het orgaaniveau. Huisartsen, sociaal-geneeskundigen en internisten, gezamenlijk meer dan 50% van de artsen, zullen deze stelling niet zonder meer onderschrijven.

De adaptatie en vooral het falen daarvan bij geriatrische patiënten krijgt wat weinig accent. Het wordt als het ware tot onderdeel gemaakt van de homeostase. Adaptatie kan ook worden beschouwd als een compensatiemechanisme dat zijn primaire functie heeft buiten het homeostatische systeem, waarop het gericht moet zijn.

In het laatste hoofdstuk zijn duidelijke en praktische aanbevelingen gegeven voor de zorg voor geriatrische patiënten. Een goed en goed leesbaar onderzoek, waarvan de uitkomsten niet opzienbarend zijn, doch wel zorgvuldig zijn onderbouwd.

S.A.DUURSMA

I.V.E.Carlier, A.J.van Uchelen, R.D.Lamberts en B.P.R.Gerons, *Het effect van debriefen*. Een onderzoek bij de Amsterdamse politie naar aanleiding van de Bijlmerramp. (Bijlmeronderzoeksproject II; eerste deelrapportage.) 127 bl., tabellen. Academisch Medisch Centrum bij de Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Psychiatrie, Amsterdam 1994. Prijs: ingen. f 11,50. (Schriftelijk aan te vragen bij mw.dr.I.V.E.Carlier, Academisch Medisch Centrum bij de Universiteit van Amsterdam, Vakgroep Psychiatrie, Tafelbergweg 25, 1105 BC Amsterdam Zuidoost.)

Bij de vliegcrash in de Bijlmer op 4 oktober 1992 werden niet alleen slachtoffers, maar ook reddingswerkers aan grote stress blootgesteld. Door Mitchell is in 1983 een theoretisch model opgesteld van de wijze waarop in het kader van een 'bedrijfsopvang' de ontwikkeling van de posttraumatische stress-stoornis (PTSS) bij reddingswerkers te voorkomen is. De methode waarin gefaseerd in groepsverband de indrukken en reacties van reddingswerkers besproken worden, staat bekend als 'debriefing'.

Over het effect hiervan op de ontwikkeling van PTSS bij de politiemensen die bij de Bijlmerramp betrokken waren, doet de onderzoeksgroep van Carlier verslag. Zij konden nauwelijks een preventief effect van debriefing aantonen, ondanks de waardering die de betrokkenen ten aanzien van de debriefing en andere vormen van nazorg hebben uitgesproken.

Deze publikatie ontleent haar belang vooral aan de beschrijving van het probleem, de methode van onderzoek en de noodzaak van wetenschappelijk onderzoek om theoretische veronderstellingen over het nut van interventies te toetsen. Aanbevolen aan geïnteresseerden.

J.S.MEIJER

Th.P.G.M.de Vries, R.H.Henning en L.van Bortel, *Farmacotherapie op maat*. 124 bl., fig., tabellen. Bunge, Utrecht 1995. ISBN 90-6348-148-9. Prijs: ingen. f 44,50.

Dit boek geeft een beschrijving van een praktische methode voor farmacotherapie op maat die aan de Faculteit Geneeskunde van de Rijksuniversiteit Groningen is ontwikkeld door de vakgroep Klinische Farmacologie in samenwerking met de Wereldgezondheidsorganisatie. Het boek is geschreven voor studenten geneeskunde en voor docenten die overwegen om hun onderwijs in de farmacologie en farmacotherapie te veranderen. In vier hoofdstukken worden achtereenvolgens enkele basisbegrippen besproken, zoals farmacodynamiek en farmacokinetiek, waaronder het één- en twee-compartmentmodel, de plasmaconcentratie/tijd-curve, halfwaardetijd, klaring, verdelingsvolume en biologische beschikbaarheid. Vervolgens wordt de lezer uitgelegd hoe deze een keuze moet maken uit de beschikbare basisgeneesmiddelen en wordt een stappenplan besproken volgens hetwelk het probleem van de patiënt dient te worden benaderd. Het boek wordt afgesloten met twee casusbesprekingen en de toepassing van het stappenplan hierop. Het boek is handzaam en biedt een praktische benadering van de dagelijkse farmacotherapie. Wel is het hier en daar oppervlakkig en soms onjuist. Zo wordt bij de definiëring van een bijwerking geen onderscheid gemaakt met intoxicaties. Desalniettemin is het boek bruikbaar voor de doelgroep waarvoor het geschreven werd.

B.H.CH.STRICKER

D.Hatch, E.Summer en J.Hellmann, *The surgical neonate. Anaesthesia and intensive care*. 313 bl., fig., tabellen. Edward Arnold, Londen 1995. ISBN 0-340-55305-7. Prijs: geb. f 60,-.

Dit boek is het derde van een zich ontwikkelende serie, aldus het voorwoord. Het eerste (1981) heette *Neonatal anaesthesia*; aan de titel van het tweede (1986) werd toegevoegd *'and perioperative care'*; ten slotte werd voor het derde boek de hele titel veranderd. De lezing van dit laatste boek kan slechts tot de conclusie leiden dat de ontwikkeling zeer gunstig moet zijn geweest, want dit is een prachtig boek. Het hele veld van de neonatale chirurgie, met uitzondering van de operatieve technieken, wordt helder, bondig, maar niettemin volledig in kaart gebracht. De nadruk ligt op de algemene uitgangspunten en de toepassing in voorkomende gevallen van de neonatale anesthesie. Maar de perinatale fysiologie, de specifieke kenmerken van de pasgeborene die geopereerd moet worden en de intensieve verzorging van het kind komen gedegen aan bod. Zelfs een hoofdstuk over de medisch-ethische aspecten ontbreekt niet. Het is een boek voor anesthesisten en neonatologen, maar ook voor chirurgen en voor de kinderchirurgen onder hen. Wellicht zal het vierde boek van deze serie dezelfde titel kunnen hebben, maar dan met de toevoeging van een kinderchirurg aan de auteurs. Dit zou de betekenis van een boek onder deze titel kunnen vergroten en het vertrouwen in de kwaliteit ervan kunnen doen toenemen. Intussen: van harte aanbevolen!

J.C.MOLENAAR

Psychosociale hulpverlening aan ouders van kinderen met een chronische aandoening of handicap. Onder redactie van H.Davis. (Uit het Engels vertaald; Psychosociale hulpverlening in de gezondheidszorg, deel 1.) 137 bl. LEMMA, Utrecht 1995. ISBN 90-5189-399-X. Prijs: ingen. f 39,50.